

Τὸ 11^{ον} ἄρθρον καθιερώνει βαθμούς εἰς τε τοὺς Διοικητὰς καὶ τοὺς γραμματεῖς αὐτῶν. Καὶ τοὺς μὲν Διοικητὰς ἀπὸ τάξεως, ἀναβιβάζει εἰς βαθμὸν Συμβούλου τῆς Ἐπικρατείας — τοὺς δὲ τῆς β. κ. εἰς βαθμὸν Γενικοῦ Γραμματέως — καὶ τοὺς τῆς γ. κ. μετὰ τῶν Γραμματέων τῆς ἀπὸ τάξεως εἰς βαθμὸν Τμηματάρχου ἀπὸ τάξεως κ. τ. λ.

Βαθμολογία ὅμως τοιαύτη, ἐνῶ καθιερώνει διακρίσεις μεταξὺ ὑπαλλήλων Ἀρχῶν, ἐχουσῶν τὰ αὐτὰ καθήκοντα, καὶ ἐνεργουσῶν τὴν αὐτὴν ὑπηρεσίαν, ὑποτρέφει ταυτοχρόνως καὶ τὰς ἀντιζηλίαις, καὶ τὰ κοῦφα καὶ κενόδοξα πάθη· ὡς καὶ ἡ εἰς τάξεις τῶν Διοικήσεων διαίρεσις εἰς τὰ αὐτὰ φέρει ἐξαγόμενα. Ἡ διαφορὰ τῆς μηνιαίας μισθοδοσίας, στηριζομένη ἐπὶ τῆς πολυπονωτέρας ἐργασίας, καὶ τῆς ἐκ τῶν τοπικῶν περιστάσεων ἀπαιτουμένης ὑπὸ τῶν Διοικητῶν ἀνωτέρας δαπάνης, ἠδύνατο μόνη νὰ θεωρηθῇ δικαία καὶ ἀποχρῶσα πρὸς τὴν μετὰ πόθου καὶ πίστεως ἐκτέλεσιν τῆς δημοσίου ὑπηρεσίας.

Τὸ 12^{ον} ἄρθρον τέλος πάντων ἀφορᾷ τὸν τρόπον δι' οὗ διορίζονται οἱ ὑπάλληλοι τῶν Διοικητῶν. Ἡθελεν εἶσθαι ὅμως καλὸν νὰ χορηγηθῆται ἐπὶ τοῦ προκειμένου εἰς τοὺς Διοικητὰς μεγαλητέρα ἔκτασις δικαιωμάτων, ὡς ἐκ τῆς εὐθύνης τὴν ὁποῖαν ἀναδέχονται, καὶ τῆς πίστεως, ἣν δικαιούνται ν' ἀπαιτῶσι παρὰ τῶν ὑπαλλήλων των.

Ὁ προτεινόμενος λοιπὸν νεωτερισμὸς, ὡς μέχρι τοῦδε ἀνεπτύχθη εἶναι ὅλως ἀπαράδεκτος· δὲν παρέχει τοὺς ὄρους ἐκείνους τῆς καταλληλότητος καὶ τῆς γενικῆς ὠφελείας, οἵτινες μόνον δύνανται νὰ ἐξουσιοδοτήσωσι τὴν κατάργησιν τῶν κειμένων θεσμῶν, καὶ τὴν ἀντικατάστασιν αὐτῶν ὑπὸ ἐτέρων. Ἄλλ'

ἤθελεν εἶσθαι προτιμότερον νὰ τηρῶμεν, θρησκευτικῶς, παρὰ νὰ μεταβάλλωμεν ἄνευ λόγου τοὺς ἰσχύοντας νόμους.

Τὸ πραγματικὸν τῆς κοινωνίας συμφέρον, ὡς καὶ ἡ ἀληθὴς αὐτῆς εὐημερία καὶ πρόοδος, συνίσταται οὐχὶ εἰς τὰς συνεχεῖς μεταβολὰς, ἢ τὴν σύνταξιν ὠραίων καὶ μὴ ἐκτελουμένων νόμων, ἀλλ' εἰς τὴν μονιμότητα καὶ τὴν παραδοχὴν καταλλήλων καὶ μετ' ἀκρίβειας ἐφαρμοζομένων. Τούτων ἕνεκα καὶ ὁ Μοντεσκιὸ λέγει περὶ Καρόλου τοῦ Μεγάλου· « Charlemagne fit d' admirable reglemens· il fit plus, il les fit exécuter. »

Ἔσαύτως καὶ Λουδοβίκος ὁ ιγ'. ἐπρέσβευε· L' in-exécution des lois ayant toujours été la ruine des empires, et au contraire l' observation d' icelles, leur grandeur, nous fait appréhender l' une et souhaiter l' autre. Καὶ τῶνόντι κατὰ τί χρησιμεύουν οἱ ἀγαθώτεροι τῶν νόμων, ὅταν οὐδεμία ὑπάρχει φροντίς περὶ τῆς πιστῆς αὐτῶν ἐκτέλεσεως; Τότε καθίστανται τόσα ἀποφθέγματα, ὅμοια μὲ τὰ ἀναγινωσκόμενα εἰς τὰ βιβλία τῶν φιλοσόφων, ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐν τῇ πολιτείᾳ πραγματικῆς ὠφελείας· suut verba et voces, proeterea que nihil.

Αἱ ἄνευ ἀπολύτου ἀνάγκης καὶ γενικῆς ὠφελείας συνεχεῖς καὶ διαδοχικαὶ μεταβολαὶ τῶν νόμων, προσεγγίζουν πρὸς τὴν μὴ ἐκτέλεσιν αὐτῶν, εἰσάγουν παντοῦ καὶ πάντοτε τὴν σύγχισιν καὶ τὸ χάος, ἐμπνέουν τὴν ἀδιαφορίαν εἰς τὰς ψυχὰς, συνιθίζουν τοὺς πολίτας εἰς τὸ νὰ μὴ σέβωνται καὶ ἐφαρμώζουν αὐτοὺς, καὶ μεταβάλλουν τὴν κοινωνίαν εἰς κατάστασιν πολὺ χειροτέραν ἀπὸ ἐκείνην, εἰς ἣν ἤθελε διατελεῖ ὑπὸ τὸ κράτος τῆς ἀναρχικῆς πολυνομίας, ἢ τῆς ἐλλείψεως τῶν νόμων.

Ἡ ἀδιάκοπος μέριμνα καὶ σύντονος προσοχὴ πρὸς τὴν θρησκευτικὴν τούτων τήρησιν, καὶ τὸ κατάλληλον προσωπικὸν πρὸς τὴν ἀκριβῆ καὶ εὐσυνείδητον αὐτῶν ἐφαρμογὴν, ἰδοὺ οἱ δύο στηλοβάται ἐπὶ τῶν ὁποίων στηριζόμενοι, δυνάμεθα καὶ στερεῶς νὰ οἰκοδομήσωμεν, καὶ νὰ παρέξωμεν εἰς τε τὸ ἔθνος καὶ τὸν θρόνον τὴν ὑπηρεσίαν ἐκείνην, ἐκ τῆς ὁποίας νὰ προκύψῃ δύναται καὶ ἡ παρὰ πάντων ποθουμένη ἀποκατάστασις τῆς τάξεως, καὶ ἡ προαγωγὴ τῶν ὑλικῶν συμφερόντων, καὶ ἡ τῶν χρηστῶν ἠθῶν ἀνάπλασις, καὶ ἡ ἐλπίς μέλλοντος εὐδαιμονεστέρου.

Οἱ μέχρι τοῦδε ἀναπτυχθέντες λόγοι πείθουσι τὸν ὑποφαινόμενον νὰ γνωματεύσῃ, ὡς καὶ τῶνόντι γνωματεύει, κατὰ τοῦ περὶ διοργανισμοῦ τῶν Διοικητικῶν τοῦ κράτους Ἄρχων Νομοσχεδίου.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 19 Ἰουλίου 1865.

Ὁ Σύμβουλος τῆς Ἐπικρατείας
 ΗΛΙΑΣ ΖΕΡΒΟΣ ΙΑΚΩΒΑΤΟΣ.

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

Τῷ ΕΜΠΟΛΑΙῷ ΚΑΙ ΚΕΡΔῶ ΕΡΜῆ.

Ζητήσας καὶ μὴ εὐρών εἰς τὴν σύγχρονον ἱστορίαν πρόσωπον ἀρμόδιον, εἰς τὸ ὅποιον ν' ἀναθέσω τὴν πρὸς Χαιρεφῶντα Νομισματικὴν Ἐπιστολήν, ἀνέδραμον ἐξ ἀνάγκης εἰς τὴν ἀρχαίαν πλουσίαν μυθολογίαν, ἐκ τῆς ὁποίας ἐκλέξας μεταξὺ τό-

των ποικίλων καὶ εὐστόχων προσωποποιήσεων καὶ ἀποθεώσεων, Σὲ τὸν Ἐμπολαῖον καὶ Κερδῶν Θεόν, ἔκρινα καὶ καταλληλότετον πρὸς τὴν ἀνάθεσιν καὶ ἀφιέρωσιν τοῦ μικροῦ τούτου ἔργου. Πανάρχαιος ἐν τὸς τῶν ἀθανάτων, καὶ κατέχων μεταξὺ τῶν ἄλλων χαρισμάτων, καὶ ἐκεῖνο τοῦ Θεοῦ τῆς κλοπῆς καὶ τοῦ ἐμπορίου, ὧφειλον καὶ κατὰ δικαιοσύνην καὶ χάριν τινὸς σε β α σ μ ο ὕ νὰ προτιμήσω Σὲ, εἰς τὴν ἀνάθεσιν τῆς προκειμένης Διατριβῆς εἰς ἣν πρωταγωνιστεῖ, οὕτως εἰπεῖν, ἡ συμμαχία ἀμφοτέρων τῶν ῥηθέντων καὶ ἀποδιδομένων εἰς Σὲ χαρακτηρισμῶν.

Πλὴν πιστεύω, ὅτι οὔτε Σὺ, υἱὲ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Μαιίας, οὔτε ἕτερός τις τῶν θνητῶν, θέλει ποτέ ὑπολάβῃ, ὅτι διὰ τῆς ἀφιέρωσης ταύτης προτίθεμαι νὰ ἐπικαλεσθῶ τὴν προστασίαν Σου, πρὸς διατήρησιν καὶ ἐμφύχωσιν τοιούτων ἀθεμίτων συμμαχιῶν καὶ αἰσχροῦν ἀγώνων ἀπαγε τῆς βλασφημίας! Σκοπὸν ἔχω ἀπεναντίας νὰ ἰκετεύσω τὴν μεσιτείαν καὶ τὴν ἰσχύν σου πρὸς τὴν διάλυσιν αὐτῶν, καὶ τὴν ἐξ ἡμῶν ἀποσκοράκισιν τοῦ ἐνὸς τῶν χαρισμάτων σου, καὶ τὴν ἐντιμον ἐξάσκησιν τοῦ ἑτέρου. Ἀπαράλλακτα ὡς καὶ ἄλλοτε ὑπὸ τοιαύτην ἐννοίαν ἰκέτευον οἱ ἀρχαῖοι καὶ Σὲ καὶ ἑτέρους Θεούς.

Οἱ Σπαρτιᾶται ἐλάτρευον τὸν Θεὸν τοῦ Φόβου, οὐχὶ πρὸς ἐμποίησιν τοιούτου ἀνάνδρου καὶ δουλικοῦ αἰσθήματος, ἀλλὰ πρὸς ἀποτροπὴν αὐτοῦ ἐκ τῶν ψυχῶν τῶν ὡσαύτως ἐθυμιάζον τὸ ἐνοπλον ἄγαλμα τῆς Ἀφροδίτης, οὐχὶ πρὸς ἐμπνευσιν μαλθακοῦ καὶ θηλυπρεποῦς, ἀλλ' ἀνδρικοῦ καὶ ἠρωϊκοῦ ἔρωτος, διότι δὲν ἐλάτρευον τὴν Δημοτικὴν ἢ Χυδαίαν καλουμένην Ἀφροδίτην, ἥτις ὡς σύμβολον αἰσχροτήτων καὶ ἀκολασιῶν, καὶ τὸ σῶμα καταμολύγει

καὶ ἐξασθενεῖ, καὶ τὴν ψυχὴν καταρυπαίνει καὶ ἀποχαυνώνει· ἀλλὰ τὴν Οὐρανίαν ἥτις ὡς ἔμβλημα ἀγνοῦ καὶ ἠθικοῦ ἔρωτος, καὶ τὸ σῶμα ἐτήρει καθαρὸν καὶ ἰσχυρὸν, καὶ τὴν ψυχὴν γενναίαν καὶ ἀήττητον ἐνώπιον τοῦ ἀντικειμένου τῆς λατρείας τῆς, καὶ τὴν δημιουργίαν ἀείζων.

Ἴδου μὲ τίνα διάνοιαν καὶ μὲ τίνα ἐλπίδα, ἀπευθύνομαι πρὸς Σὲ, Ἐμπολαῖτε καὶ Κερδῶε Θεέ, διότι χεῖρ μόνον Θεοῦ ἢ ἡμιθέου, δύναται πλεόν, νομίζω, νὰ μᾶς ἐξαγάγῃ ἐκ τῆς ἀβύσσου τῶν δεινῶν, εἰς τὴν διακείμεθα, καὶ νὰ καθαρῖσῃ τὴν κόπρον τοῦ Αὐγείου, ἥτις πανταχόθεν μᾶς καταπλημμυρεῖ. Ἄλλ' ἤδη δὲν πρόκειται, εἰμὴ μόνον περὶ τοῦ ἐμπορίου, τὸ ὅποῖον παντάπασι σήμερον ἐξέκλινεν ἐκ τῆς εὐθείας ὁδοῦ καὶ τοῦ θεμιτοῦ σκοποῦ, πρὸς τὰ ὅποια ἄλλοτε συνημορφοῦτο καὶ ἐκανόνιζε πάσας αὐτοῦ τὰς πράξεις.

Τὸ ἐμπόριον καίτοι μία ἐκ τῶν μεγάλων διορύγων, δι' ὧν καταρρέουν καὶ εἰσβάλλουν εἰς τὰ ἔθνη τὰ δημόσια καὶ ἰδιωτικὰ πλοῦτη, οὐδεμίαν ἄλλως, ὡς τινες Οἰκονομολόγοι διατείνονται, ἰδίαν παραγωγικὴν ἢ δημιουργικὴν δύναμιν ἔχει· « Le commerce par soi même ne produit rien, » διότι δὲν δημιουργεῖ ἀξίας (valeurs) ὡς ἡ Γεωργία καὶ ἡ Χειροτεχνία. Ἐνεκα τούτου ἐσχηματίσθησαν καὶ αἱ δύο ἀντίπαλοι Σχολαὶ ἢ τοῦ Γάλλου Κουεσνάυ ἢ τῶν φυσιοκρατῶν καλουμένη, καὶ ἡ τοῦ Ἀγγλοῦ Σμίθ ἢ τῶν ἐργασιοκρατῶν, ἐξ ὧν ἡ πρώτη δὲν ἀναγνωρίζει ἄλλον παραγωγὸν καὶ δημιουργὸν εἰμὴ τὴν γῆν, ἡ δὲ δευτέρα ἀπεναντίας μόνην τὴν ἐργασίαν.

Τὸ ἐμπόριον ἐν τῇ γενικωτέρᾳ αὐτοῦ σημασίᾳ, ἀνάγεται οὐσιωδῶς εἰς τὴν ἀνταλλαγὴν καὶ μετακόμισιν τῶν γεωργικῶν καὶ χειροτεχνικῶν προϊόντων.

Δι' αὐτοῦ ἐξάγονται τὰ πλεονάζοντα γῶρας τινός καὶ εἰσάγονται τὰ ἀναγκαῖα καὶ χρειώδη. Πλὴν ἡ σημαντικωτάτη καὶ διπλὴ αὕτη ἐπιχείρησις καὶ ἀσχολία του, οὐ μόνον ἐμψυχώνει τὴν παραγωγὴν, καὶ συντελεῖ πρὸς τὴν βελτίωσιν καὶ πρόοδον τῆς γεωργίας, καὶ πάσης ἐν γένει βιομηχανικῆς ἐργασίας, ἀλλὰ παρέχει καὶ πᾶσαν εὐκολίαν καὶ οἰκονομίαν πρὸς τὴν ἀπολαυτὴν τῶν ἀναγκαίων.

Ἐνόσω δὲ εἰς τὴν διπλὴν ταύτην ἀσχολίαν περιορίζεται, ἢ εἰς ἑτέραν παραπλησίαν ταύτης, καὶ ὑπολογίζον ἀκριβῶς τὰς δαπάνας καὶ τὰς μερίμνας του, ἀπαιτεῖ ἀνάλογον καὶ δίκαιον κέρδος, τότε βεβαίως καὶ τὴν ὀρθὴν βαδίζει πορείαν, καὶ θεμιτὸν ἐπιδιώκει σκοπὸν. Ἡ ὑπηρεσία του εἶναι οὐ μόνον ἐντιμος, ἀλλὰ δύναται νὰ θεωρηθῇ καὶ ἐμμέσως παραγωγικὴ, εὐεργετικωτάτη καὶ μέχρι τινός πλουτοφόρος, διότι ἐξάγει τὰ περιττὰ, καὶ εἰσάγει τὰ ἀναγκαῖα. Κοθόσον δὲ τοιουτοτρόπως ἐκτείνεται ἐσωτερικῶς καὶ ἐξωτερικῶς, καὶ ἐπαγγέλλεται μετὰ δικαιοσύνης, τιμιότητος καὶ καλῆς πίστεως, κατὰ τοσοῦτον καθίσταται πολῦτιμον καὶ ἀνεξάντλητον οὕτως εἰπεῖν μεταλλεῖον πλοῦτου καὶ εὐζωίας τῶν κοινωνιῶν, καὶ χρήζει πάσης ὑποστηρίξεως, ἀσφαλείας καὶ ἐλευθερίας ἐκ μέρους αὐτῶν.

Πλὴν ὅταν παρεκτρέπεται ἐκ τῶν παρὰ τῆς φύσεως του διαγεγραμμένων ὁρίων, καὶ εἴτε μεταχειρίζεται ἐν τῇ ἐνεργείᾳ του τὴν ἀπάτην καὶ τὴν δολιότητα, εἴτε δραττόμενον τῶν περιστάσεων ἀπαιτεῖ ὑπέρογκον, ἀδίκον καὶ αἰσχρὸν κέρδος, καὶ ἐξασκεῖται οὕτως ἀδιακρίτως παρὰ πάντων, τότε δὲν εἶναι πλέον ἀληθὲς καὶ τίμιον ἐμπόριον, ἀλλὰ κατάχρησις, κλοπὴ, ἄρπαγὴ καὶ ληστεία. Ταῦτα εἶναι τὰ μόνα κατάλ-

ληλα χαρακτηριστικά, ἅτινα δικαίως τοῦ ἀνήκου, διότι οἱ συναλλαττόμενοι δὲν ἐμπορεύονται κατὰ φύσιν καὶ κατὰ συνείδησιν, ἀλλὰ δολιευόμενοι συναλλήλως καὶ πολλάκις μετὰ χαριεντισμῶν, ληστεύονται παρὰ φύσιν καὶ ἀσυνειδήτως· ὁ δὲ ἀσθενέστερος ἢ ἀπλοικώτερος, γίνεται θύμα καὶ βορὰ τοῦ ἰσχυροτέρου καὶ πονηροτέρου.

Τὸ εἶδος ὁμῶς τοῦτο τοῦ ἐμπορίου, τὸ ὅποσον δυστυχῶς ἐπικρατεῖ ἐν γένει σήμερον, καὶ εἰς τοῦ ὁποίου τὴν αἰσχρὰν ψηφοπαικτικὴν τινες ἐγκαυχῶνται καὶ χρεωστοῦν τὰ ταχέα πλούτη των, καὶ τὰ ὑπερήφανα καὶ πολυτελῆ αὐτῶν μέγαρα, οὔτε πλούτη, οὔτε εὐημερίαν εἰσάγει εἰς τὰ ἔθνη· δημιουργεῖ μὲν ἴσως κολοσσαίας περιουσίας εἰς ὀλίγους, οἵτινες δύνανται μέχρι τινὸς νὰ θεωρηθῶσιν ὡς Τιμαριούχοι τοῦ σημερινοῦ αἰῶνος, ἀλλὰ καταπτωχεύει καὶ καθιστᾷ ἀθλίους καὶ εἰλωτας τοὺς περισσοτέρους. Τὰ ἔθνη ὁμῶς τότε πραγματικῶς δύνανται νὰ ᾔναι καὶ νὰ ὀνομάζωνται πλούσια καὶ εὐτυχῆ, ὅταν οἱ πολλοὶ καὶ οὐχὶ οἱ ὀλίγοι εὐποροῦν, ἢ τοῦλάχιστον δὲν στεροῦνται τῶν ἀναγκαίων. Ἐὰν λ. γ. εἰς τινος πόλεως συνοικίαν, συγκειμένην ἐκ 200 ἀτόμων, καὶ ἀπαιτούσαν διὰ τὰς καθημερινὰς αὐτῆς ἀνάγκας τὴν δαπάνην 200 δραχμῶν, ἐξ ὧν αἱ 150, ἐδαπανῶντο ὑπὲρ 2 μόνον ἀτόμων, αἱ δὲ ἕτεροι 50 ὑπὲρ τῶν ἑτέρων 198, ἠδύνατό τις ποτε νὰ εἴπῃ ὅτι εὐπορεῖ ἅπαντα ἢ συνοικία, ἢ ὅτι δὲν στερεῖται τῶν ἀναγκαίων; — Οὐχὶ βεβαίως.

Ὁ ἔμπορος καὶ πᾶς ἕτερος ἐν γένει βιομήχανος, ὡς ὄργανα πλουτισμοῦ καὶ εὐημερίας τῶν ἐθνῶν, δικαιούνται εἰς τὸν παρὰ τῶν ἄλλων ὀφειλόμενον σεβασμὸν καὶ τὴν ὑποστήριξιν, ἀλλ' ὅταν ἀπεναντίας

καθίστανται ὄργανα πτωχεύσεως καὶ δυστυχίας τῶν πολλῶν, ἢ μεταχειρίζονται τὰ θεμιτὰ καὶ ἀθέμιτα κέρδη των εἰς καταχθονίους σκοποὺς, ἢ πράξεις διαφθορᾶς καὶ κακοηθείας, τότε εἰς οὐδεμίαν δικαιοῦνται ἀπαίτησιν σεβασμοῦ, ἐκ μέρους τοῦλάχιστον τῶν τιμίωι καὶ εὐσυνειδήτων ἀνθρώπων, διότι ὁμοιάζουν τοὺς παραχαράκτας καὶ κιβδηλοποιούς, οἵτινες νοθεύοντες τὸ καθαρὸν καὶ ἀκέραιον μέταλλον, ἀπατοῦν αἰσχροῦς καὶ δημόσιον καὶ ἰδιώτας.

Οὐδεὶς βεβαίως ἐχέφρων καὶ καλῆς πίστεως ἀνὴρ δύναται ποτε νὰ καταδικάσῃ τὸ ἐμπόριον, ὅταν ἐπιζητῆ τίμιον καὶ δίκαιον κέρδος, διότι τοῦτο εἶναι τῆς φύσεως καὶ τοῦ σκοποῦ του· ὡς δὲν δύναται νὰ καταδικάσῃ καὶ οἰανδήποτε ἑτέραν ἐπιστήμην ἢ τέχνην, ὅσάκις τιμίως καὶ ἀξιοπρεπῶς ἐπαγγελλόμεναι, ἐνεργοῦν ἐντὸς τῆς φύσεως καὶ τοῦ σκοποῦ των, διότι εἶναι ἐντὸς τοῦ δικαίου των, καὶ καθίστανται ἐνταῦτῳ ὄργανα γενικῆς ὠφελείας. Ἄλλ' ὅταν οἱ ὑπουργοὶ αὐτῶν ἐξέρχωνται τῆς τροχιάς των, καὶ ἐξοκέλλουν εἰς ἄτοπα καὶ καταχρήσεις, τότε ἐνεργοῦν ἐκτὸς τοῦ δικαίου, καὶ ὡς ὄργανα πλέον φθορᾶς καὶ ὀλέθρου, εἶναι ἀξιοὶ πάσης μομφῆς καὶ ἀποστροφῆς. Ὡσαύτως καὶ οἱ τὸ ἐμπόριον μετερχόμενοι, ὅσάκις διὰ μέσων ἀπατηλῶν, ἢ διὰ κιβδηλῶν μέτρων καὶ σταθμῶν, ἢ δι' ὑπερβολικῶν ἀπαιτήσεων, ἢ διὰ νενοθευμένων νομισμάτων καὶ ἐμπορευμάτων, ἐπιδιώκουν ἀθέμιτα κέρδη, τότε παρεκτρέπονται τοῦ σκοποῦ καὶ τῆς φύσεως τοῦ ἐμπορίου, εἶναι ἐκτὸς τοῦ δικαίου, τὸ ἔργον των μεταβάλλεται πλέον εἰς πειρατείαν καὶ λαφυραγωγῆσιν τῶν ἀλλοτρίων πραγμάτων.

Τούτων ἕνεκα ἀπετάθην καὶ ἀποτείνομαι πρὸς Σε, υἱὲ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Μαίας, προσφέρων σοι μετ' εὐ-

λαβείας καὶ πεποιθήσεως τὸ μικρὸν τοῦτο ἀφιέρωμα, ὅπως μετατρέψῃς τὴν τάσιν τοῦ ἐμπορίου πρὸς μόνα τὰ τίμια καὶ δίκαια κέρδη, ἅτινα καὶ ἀληθῶς πλουτίζουν τὰ κράτη. Δέξαι λοιπὸν αὐτὸ εὐμενῶς, καὶ εἰσάκουσον τὴν ἱκεσίαν. Ἐπίνευσον, φώτισον, καὶ συνέτισον Σὺ, τοὺς κακῶς λατρεύοντάς Σε, εἴτε Ἀρχοντας, εἴτε Ἀρχομένους, διότι οἱ τοιοῦτοι Σὲ μόνον, φαίνεται, καὶ οὐχὶ ἄλλον θεὸν λατρεύουν. Γίνου ἀντιλήπτωρ καὶ ἀρωγός, σῶσον αὐτοὺς ἐκ τῆς πλάνης καὶ τῶν κακῶν ἔξεων, καὶ ἔμπνευσον ἀγαθὰς προαιρέσεις καὶ τὴν ἀληθῆ πρὸς τὸ ἐμπόριον λατρείαν, ἥτις καὶ αὐτοὺς θέλει τιμᾶ, καὶ τὰ ἔθνη γενικῶς καταπλουτίζει· ἀπότρεψον τὰ βήματά των ἐκ τῆς ὀλισθηρᾶς καὶ κακῆς ὁδοῦ, ἣν σήμερον βαδίζουν, καὶ ἐπανάγαγε αὐτοὺς πρὸς τὴν ἄλλοτε συχναζομένην εὐθεϊαν καὶ δικαίαν, ὅπως γίνωσι τοιοῦτοτρόπως καὶ Σὲ τοῦλάχιστον εὐσεβέστεροι λάτραι, καὶ τῆς κοινωνίας πραγματικοὶ καὶ γενικοὶ εὐεργέται.

Ἐν Κεφαλληνίᾳ μηνὶ Δεκεμβρίῳ 1876.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΧΑΙΡΕΦΩΝΤΑ.

ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ.

« Aedem Deae quam Monetam vocant aedificaverunt. (T. Liv.) ».

Ἐπανερχόμενος ἐκ τῆς Ἐξοχῆς, ὅπου εἶχον μεταβῆ πρὸς ἐκπλήρωσιν ἱεροῦ τινος καθήκοντος, μελε-

τωμένου μὲν πρὸ πολλοῦ, πλὴν ἔνεκα δυσκολιῶν τινων ἀναβαλλομένου, εὔρον ἀπροσδοκῆτως ἐν τῷ Γραφείῳ μου, φίλε Χαιρεφῶν, τὴν περιληγμένην ἐπιστολήν σου, ἣν καὶ παραχρῆμα ἀνέγνωσα μετὰ πολλῆς ἀνυπομονησίας. Λέγω δὲ ἀπροσδοκῆτως, διότι ἀφοῦ μετὰ τὴν ἐντεῦθεν ἀπέλευσίν σου, δὲν μὲ ἔξιώσας ποτε εἰδῆσεώς τινος περὶ τῆς αἰσίας τοῦλάχιστον ἀφίξεώς σου ἐν τῇ ἄλλοτε διὰ τε τὰ πολεμικὰ τρόπαια, τὰς ἀριστοκρατικὰς προλήψεις, τὰς πολυθορύβους ἡδονὰς καὶ τὰς ἀποκρύφους θλίψεις περιφανῆ πόλει τοῦ Ἀδρίου, ἐνόμισα ὅτι μ' εἶχες πλέον διαγράψει ἐκ τῆς ἀγαθῆς μνήμης σου· πλὴν ἡ ἀνάγνωσις τῆς ἀδελφικῆς ἐπιστολῆς σου, μ' ἔκαμιν αὐθωρεῖν ἢ ἀποβάλλω ἐκ τοῦ πνεύματός μου τὴν λελανθασμένην καὶ ἄδικον ἰδέαν, ἣν εἶχον περὶ σοῦ συλλάβη.

Συνεκινήθην μάλιστα καθ' ὑπερβολὴν ἐξ ὧν μετὰ δεξιωτάτου καλάμου περιγράφεις φυσικῶν καὶ τεχνητῶν τῆς πόλεως καλλονῶν, ἐκ τῶν σφοδρῶν καὶ βαθέων ἐντυπώσεων, τὰς ὁποίας σοὶ ἐπροξένησαν τὰ αἰμοσταγῆ λείψανα τῆς ἄλλοτε Ἐνετικῆς τυραννίας, καὶ ἐκ τῶν ποικίλων καὶ ζωηρῶν ἀναμνήσεων, τὰς ὁποίας αὐτὰ διήγειρον ἐν τῇ εὐαίσθητῳ ψυχῇ σου, καὶ ἀπέτρεψαν πρὸς καιρὸν ἐξ ἑτέρων ἀντικειμένων τὴν προσοχὴν σου.

Πλὴν δὲν ἐξεπλάγην καὶ ὀλίγον ὅταν παρετήρησα, ὅτι ἐν τῇ ἰδανικῇ συλλήψει τῶν τερπνῶν καὶ θλιβερῶν συνάμα ἐκείνων ἀναπολήσεων, καὶ τῶν ποιητικῶν οὕτως εἰπεῖν ἔμπνεύσεων τῆς θερμῆς καὶ εὐγενοῦς φαντασίας σου ἐπὶ τῶν παρελθόντων αἰώνων, δὲν ἀπηξιώσας νὰ καταβῆς καὶ εἰς πεζικώτερα ἐπὶ τοῦ συγχρόνου κόσμου ἀντικείμενα, καὶ ἰδίως ἐπὶ τῶν ἀφορώντων τὸν πρακτικὸν καὶ οἰκονομικὸν βίον τῶν

κατοίκων, διότι εἶδον νὰ διαπραγματεύησαι καὶ ταῦτα μετὰ πολλῆς ἀκριβείας καὶ μεγάλου ἐνδιαφέροντος. Εἶναι καὶ τοῦτο ἴδιον προτέρημα τῆς γονίμου διανοίας σου, ἣτις ἠδυναμένη εἰς τὰς ποικιλίας, ἐπιτυγχάνει καὶ εἰς τὰς εὐστόχους μεταβάσεις.

Τὸ δὲ περιεργότερον εἶναι, ὅτι ἐν τῷ μέσῳ τοῦ πολυδαίδαλου αὐτοῦ λαβυρίνθου τῶν βιωτικῶν μεριμνῶν, δὲν διέφυγε τὸ δξύδερκὲς βλέμμα σου, καὶ ἀντικείμενόν τι, τὸ ὁποῖον ἴσως παντὸς ἑτέρου ἤθελε διαρύγει τὴν προσοχήν, διότι καθ' ἑαυτὸ θεωρούμενον ἦτο μὲν μικροῦ λόγου ἄξιον, πλὴν ὡς συνέπεια ἄλλου σημαντικωτέρου, ἀφορῶντος ὀλόκληρον Ἐπικρατείαν, εἶχε καὶ ἔχει μάλιστα μεγίστην σπουδαιότητα. Εἶναι δὲ αὐτὸ τὰ γὰλκινα Ἑλληνικὰ νομίσματα, ἢ κοινῶς δεκάρεις καὶ πεντάρεις καλούμενα, ἃτινα ὡς παρατηρεῖς κατεπλημμύρισαν πρό τινος κειροῦ τὴν Ἑνετικὴν ἀγοράν. Ἐκφράζων δὲ τὴν περὶ τοῦ φαινομένου τούτου ἀπορίαν σου, ἀπαιτεῖς καὶ παρ' ἐμοῦ ἀποχρώσας διασαφήσεις.

Ἐγὼ μὲν ὑπεραγάλλομαι, φίλε Χαιρεφῶν, διὰ τὴν ἀνωτέραν παντὸς ἐγκωμίου ἐπιστολὴν σου, ἀπαικονίζουσαν πρὸς τὸν εὐπαιδευτον, φιλέρευνον καὶ λίαν ἀρετικόμενον εἰς τὰς ἀντιθέσεις χαρακτηρὰ σου· πλὴν δὲν ἠδύνομαι καὶ ὀλιγώτερον, δι' ἣν αἱ ἀπαιτούμεναι διασαφήσεις μὴ παρέχουν ἀφορμὴν ν' ἀσχοληθῶ ἐπιἀντικείμενου, τὸ ὁποῖον πρό τινος χρόνου διατηρεῖ τὰ πνεύματα ἐν τῇ ἡμετέρᾳ κοινωνίᾳ εἰς διηνεκὴ σχεδὸν ἀναστάσεις.

Τὸ ἀντικείμενον τοῦτο, ἐν ἑκ τῶν σπουδαιωτέρων οἰκονομικῶν ζητημάτων, ἀφορᾷ τὴν ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Ἐπικρατείᾳ εἰσαγωγὴν νέου νομισματικοῦ συστήματος, τὸ ὁποῖον, ὡς δύναται εὐκόλως νὰ ἐννοήσῃς, ἐν-

διαφέρει ἀναλόγως ἅπαντας ἐπίσης, διότι οἶγει καὶ ἅπαντων τὰ βελάντια, ἃτινα εἶναι εἰς τὴν κοινωνίαν, ὅ,τι εἶναι εἰς τὸ ἀνθρώπινον σῶμα τὸ νευρικὸν σύστημα, τὸ ὁποῖον μόλις καὶ μικρὸν ἐρεθισθῆ, θέτει εἰς σπασμωδικὴν κίνησιν καὶ ταραχὴν ὅλον τὸν ἄνθρωπον.

Τοιοῦτου λοιπὸν ὄντος τοῦ ἀντικείμενου, πιστεύω ὅτι δὲν θέλεις ποτὲ μὲ μεμφοθῆ ἄν, ὅπως δώσω διέξοδόν τινα εἰς τὰς ἰδέας μου, ἐξ ὧν θέλει λυθῆ καὶ ἡ ἀπορία σου, εὐρεθῶ εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ἐπεκταθῶ ἴσως καὶ πέραν τῶν ὀρίων μιᾶς ἐπιστολῆς. Ἄρχομαι λοιπὸν τῆς ἐρεύνης καὶ ἀναπτύξεως τοῦ προκειμένου θέματος.

Πρὸ δέκα σχεδὸν ἐτῶν ἡ ἡμετέρα κυβέρνησις, ἀπεφάσισε νὰ καταργήσῃ τὸ ἰσχυρὸν νομισματικὸν σύστημα, καὶ μιμουμένη τὸ παράδειγμα τοῦ Βελγίου, τῆς Ἰταλίας καὶ Ἑλβετίας, νὰ παραδεχθῆ ἄντ' αὐτοῦ τὸ Γαλλικόν, καίτοι δὲν ἦτο κατὰ τινας καὶ γνήσιον. Τὸ μέτρον τοῦτο, καθὸ μάλιστα βασιζόμενον ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ ὁμοιομόρφου, ἦτο καὶ εἶναι βεβαίως ὑπὸ πᾶσαν ἐποψίν ἀνεπίδεκτον μομφῆς καὶ ἐπικρίσεως, διότι ἐκτὸς τῶν ἐμπορικῶν καὶ οἰκονομικῶν αὐτοῦ ὠφελειῶν, παρέχει καὶ οὐκ ὀλίγα ἠθικὰ πλεονεκτήματα. Εἶθε δὲ νὰ παρεδέχετο καὶ ὑπὸ πάντων τῶν ἐθνῶν, καὶ νὰ ἐπεκτείνετο τὸ ὁμοιόμορφον καὶ εἰς ἕτερα ἀνόμοια ἀντικείμενα, μὴ ἐξαιρουμένων, ἂν ἦτο δυνατόν, καὶ αὐτῶν τῶν στοιχείων τῆς γλώσσης, διότι τότε οὐ μόνον ἤθελε βελτιωθῆ ἡ οἰκονομικὴ τῶν ἐθνῶν κατάστασις, καὶ διευκολυνθῆ αἱ ἐμπορικαὶ καὶ βιομηχανικαὶ αὐτῶν σχέσεις καὶ συναλλαγαί, ἀλλ' ἤθελον, νομίζω, βαθμηδὸν ἐκλείψει ἐξ αὐτῶν καὶ πολλὰ ἀφορμὰ δυσαρεσκειῶν, ἀντιποθειῶν καὶ ἐχθροτήτων.

Ἐξαφανιζομένων τῶν ὑλικῶν διαφορῶν καὶ ἀνομοιοτήτων τῶν ἐθνῶν, ἤθελον ἐξάπαντος καὶ τὰ συνάλληλα αὐτῶν συμφέροντα, ἀπαντὰ σπανιωτέρας συγκρούσεις, καὶ τὰ εἰδεχθῆ πάθη εὐρίσκει ὀλιγωτέραν τροφήν καὶ ἰσχυροποιήσιν. Τοιοῦτοτρόπως ἢ τοσοῦτον ποθομένη καὶ ἐπιδιωκομένη ὑπὸ τινων φίλων τῆς ἀνθρωπότητος ἔνωσις καὶ ἀδελφοποιήσις τῶν πεπολιτισμένων ἐθνῶν, ἤθελον καὶ ἐντεῦθεν ἀρυσθῆ ἕτερον συντελεστικὸν μέσον πρὸς ἐξομάλυνσιν τῶν δυσκολιῶν ἐν τῇ σταδιοδρομίᾳ των, διότι πᾶσα ἀνομοιοτήτης εἶναι φραγμὸς δυσυπέροβλητος πρὸς τὴν συνεννόησιν καὶ σύμπνοιαν αὐτῶν.

Παραδεχθείσης λοιπὸν τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ νέου καὶ πρὸς τὸ Γαλλικόν, ἢ τὴν Λατινικὴν Ἐνωσιν, ὁμοιομόρφου νομισματικοῦ συστήματος ὑπὸ τῆς ἡμετέρας κυβερνήσεως, ἃς ἴδωμεν ἤδη ἂν εἰσῆγαγεν αὐτὸ ὁμοιομόρφως ἢ μᾶλλον ἀνομοιομόρφως, καὶ ὅποιαν τινὰ ὁδὸν ὤφειλεν αὐτὴ νὰ βαδίση, ὅπως ἐν τῇ ἐφαρμογῇ του ἐπενέγκῃ ὀλιγωτέραν, ὅσον τὸ δυνατόν, διατάραξιν εἰς τὰς ἐμπορικὰς σχέσεις, προξενήσῃ μικροτέρας ζημίας εἰς τὰς συναλλαγὰς καὶ τὰ ἰδιωτικὰ βελάντια, καὶ κωλύσῃ συνάμα πᾶσαν ἀθέμιτον κερδοσκοπικὴν ἐπιχείρησιν, — καὶ τίνα ἀπεναντίας ἐβάδισεν, ἐξ ἧς πολλαὶ προέκυψαν ἀταξίαι, καὶ εἴ τι πλειότεραι ζημίαι κυρίως εἰς τὰ πλήθη.

Ὅσάκις ἔμφρων, τιμία καὶ πατριωτικὴ κυβέρνησις διὰ λόγους δημοσίου συμφέροντος, ἀποφασίζει ν' ἀποδύθῃ εἰς μεταβολὰς, εἴτε μερικὰς, εἴτε γενικὰς, πρῶτιστον καθήκον ἔχει νὰ ὑπολογίξῃ καὶ σταθμίξῃ καλῶς τὰς ἐνδεχομένας νὰ προκύψωσιν ἐξ αὐτῶν δυσάρεστους συνεπείας, διότι δὲν πρέπει νὰ ἀγνοῆ, ὅτι πᾶσα μεταβολὴ συνοδεύεται πάντοτε κατὰ μάλ-

λον ἢ ἥττον, ὡς τὸ σῶμα ὑπὸ τῆς σκιάς του, ὑπὸ διαφορῶν ἐρίδων καὶ συγκρούσεων ἰδεῶν, αἰσθημάτων καὶ συμφερόντων. Αἱ μεταβολαὶ ὡς νεωτερισμοί, εἶναι φύσει πολέμια τῆς καθεστῶσης τάξεως, τὴν ὁποίαν ἕωσοῦ ὀριστικῶς ν' ἀντικαταστήσωσι, θ' ἀναγκάζονται πολλάκις ν' ἀντιμάχωνται, οὕτως εἰπεῖν, ἐκ τοῦ συστάδην μετ' αὐτῆς. Ἐπομένως πᾶσα συνετὴ, φιλόστοργος καὶ προνοητικὴ κυβέρνησις, ὀφείλει πρὶν ἢ εἰσαγάγῃ τὴν μελετωμένην μεταβολὴν ἢ τὸν νεωτερισμὸν, νὰ προβῆ, ὅσον τὸ ἐπ' αὐτῇ, εἰς τὴν ἄρσιν τῶν αἰτίων, ἐξ ὧν δύνανται νὰ προκύψωσι δυσάρεσκειαι ἢ ζημίαι οἵασοδήποτε φύσεως, διότι « δὲν ὑπ- » ἄρχει, καὶ κατὰ τὸν Βένθαμ, μεταβολή, ἥτις νὰ » μὴ προξενῆ δυσάρεσκειας τινὰς πρὸς ὄσους ἐπιβάλ- » λει νέα καθήκοντα, καὶ τοὺς ἀποτρέπει ἐκ τῆς συν- » ἤθους αὐτῶν τροχιάς. (Περὶ πολιτ. σοφισμ.). »

Προτίθεται λοιπὸν μία τοιαύτη κυβέρνησις διὰ λόγους, οὐχὶ ἀδίκου καὶ αἰσχροῦ κέρδους, ἀλλὰ γενικῆς ὠφελείας, νὰ καταργήσῃ τὸ ἰσχυρὸν εἰς τὸ κράτος τῆς νομισματικῆς σύστημα, καὶ ν' ἀντικαταστήσῃ αὐτὸ δι' ἄλλου καταλληλοτέρου καὶ βελτιωτέρου ; — Ἔστω. Τότε ὀφείλει οὐχὶ ἀπλῶς νὰ προειδοποιήσῃ περὶ τῆς ὑπεροχῆς ταύτης τὸ κοινόν, ἀλλὰ νὰ προσέλθῃ ἀφιλοκερδῶς καὶ ἐν καλῇ τῇ πίστει ἐπίκουρος τούτου, ὅπως μὴ ἐπιβαρυνθῆ μόνον, ἐξ ὧν τῶν ἐπιζημιῶν, καίτοι μεταβατικῶν, συνεπειῶν τῆς μεταβολῆς, διότι καὶ τούτου κυρίως ἐπαπειλοῦνται τὰ βελάντια, καὶ τὰ προϊόντα τῶν κόπων καὶ τῶν ιδρώτων του, καὶ ἄρχει ὅτι μέλλει νὰ ὑποστῇ ὅλον τὸ βάρος τῆς δαπάνης τοῦ νέου συστήματος, ὅπως ἀπαλλαγῆ τοῦλάχιστον κατὰ μέγα μέρος ἐξ ἐτέρων ἀπωλειῶν, ἢ ἀθεμίτων φορολογιῶν.

Ἄλλὰ τίνι τρόπῳ ὤφειλεν ἐν τῇ προκειμένῃ περιπτώσει νὰ προσέλθῃ ἐπίκουρος ἢ κυβέρνησις; — Οὐχὶ βεβαίως ὅπως ἀναλάβῃ τὴν ὑποχρέωσιν πάσης τῶν πολιτῶν ἀποζημιώσεως, διότι δὲν ἦτο δίκαιον, ἀφοῦ ὑπὲρ τούτων ἐτελεῖτο ἢ μεταβολή, ν' ἀναδεχθῇ ἐκείνη ὅλα τὰ βάρη, ἀλλ' ὅπως ἐξομαλύνουσα τὰς δυσκολίας τῆς μεταβάσεως ἢ ἀντικαταστάσεως, συμμεθέξῃ ἀναλόγως καὶ ἐκ τῶν ἀναποφεύκτων αὐτῆς συνεπειῶν. Ὄφειλε λοιπὸν μέχρι τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ νέου συστήματος, τοῦ ὁποίου ἐμελλε νὰ προσδιορίσῃ καὶ ἀμετακλήτως τὴν ἐποχὴν, ἐξ ἧς καὶ πᾶν ἕτερον νόμισμα ἤθελεν εἶσθαι ἀπαράδεκτον παρ' αὐτῆς, νὰ κηρύξῃ καὶ δι' ἔργων νὰ καταδεικνύῃ, ὅτι αὐτὴ ἀνελάμβανε τὴν ἀνταλλαγὴν τῶν παλαιῶν κυκλοφορούντων νομισμάτων, ἐπὶ τοιαύτῃ ὑποτιμήσει, οἷα ἀναλογοῦσε πρὸς μόνην τὴν δαπάνην τῆς μετακομίσεως καὶ μετασκευῆς αὐτῶν εἰς τὸ νέον νόμισμα, καὶ πρὸς τὴν τρέχουσαν ἀκόμη τότε ἀξίαν τοῦ μετάλλου. Τοιοῦτοτρόπως διευκόλυνουσα τὴν ἐκποίησιν εἰς ὅσους εὐηρηστοῦντο ἢ ὑποχρεοῦντο ἐκ τῶν ἀναγκῶν των, καὶ συμμεριζομένη κατὰ τὸ δίκαιον τὰς ζημίας, ἀπῆλθατε συνάμα τοὺς πολίτας καὶ ἀπὸ τὴν λύμην τῶν τοκογλύφων, οἵτινες εἶναι συνήθως φάρμακα μᾶλλον δηλητηριώδη ἀπὸ τὴν νόσον, ἣν ἀναδέχονται ὄθθεν νὰ θεραπεύσωσι, « πλεον τὸ ἄχος τῆς ἀτης. »

Πλὴν ἴσως μὲ εἰπῆς, φίλε Χαιρεφῶν, πῶς ἠδύνατο ἢ κυβέρνησις πρὶν εἰσαγάγῃ εἰς κυκλοφορίαν τὸ νέον νόμισμα, νὰ ἀνταλλάτῃ καὶ νὰ ἀποβάλλῃ τὸ παλαιόν, τὸ ὁποῖον ἦτον ἀναγκαῖον διὰ τὰς ποικίλας καὶ καθημερινὰς τῆς κοινωνίας δοσοληψίας; Ποῖον δὲ ἄλλο ἰσότιμον ἤθελεν ἀντικαταστήσει ἢ ἐπιβάλλῃ;

Ἐπειτα τοιαύτῃ ἐπιβολῇ ἐξ ἠθέλεν εἶσθαι μέχρι

τινὸς ἐν κώλυμα πρὸς τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἐμπορίου, τοῦ ὁποίου πλεον τὸ *Laisser faire*, κατέστη μαθηματικὸν ἀξίωμα καὶ δόγμα οὕτως εἰπεῖν ἱερὸν, παραδεγμένον ὑφ' ὅλων τῶν πεπολιτισμένων ἐθνῶν;

Πολὺ καλὰ! Αἱ ἀρχούτως ὁμως εὐλογοφανεῖς αὐταὶ ἐνστάσεις σου, δύνανται πολὺ εὐκόλως νὰ διαλυθῶσι, διότι ἢ μὲν κυβέρνησις ἠδύνατο νὰ ἐξέλθῃ ἐκ τοῦ φαινομενικοῦ ἀδιεξόδου κύκλου, ἢ διὰ τῆς προκαταβολῆς εἰς τὰ διάφορα αὐτῆς Ταμεῖα νομισμάτων τοῦ νέου συστήματος, δι' ὧν ν' ἀνταλλάσῃ κατὰ τὸ ὁποῖον ὑπεδείξαμεν μέτρον τῆς ὑποτιμήσεως, τὰ παλαιὰ νομίσματα, — ἢ διὰ τῆς ἐκδόσεως ὑπὸ τὰς αὐτὰς ἀναλογίας, ἐντόκων γραμματίων, ἐξοφλητέων κατ' ἀμοιβαίαν ὑποχρέωσιν ἐντὸς ὀρισμένης προθεσμίας μετὰ τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ νέου συστήματος.

Τὸ ἐμπόριον πάλιν, ὡς καὶ πᾶσα ἕτερα μεταξὺ τῶν πολιτῶν πράξις οὐδένα ἐλάμβανον περιορισμόν, ἢ ἕτερον κώλυμα, ἔμενον πάντῃ ἐλεύθερα εἰς τὰς ἐνεργείας των, διότι ἢ ἀνταλλαγὴ δὲν ἦτο καταναγκαστικὴ, ἦτον ἐκουσία καὶ ἐγίνετο πρὸς τὸ συμφέρον μᾶλλον αὐτῶν, ἐπομένως ἠδύνατο καὶ νὰ τὴν ἀποποιηθῶσι, καὶ νὰ ἀκολουθήσωσι νὰ συναλλάττωνται ὡς καὶ πρότερον μὲ οἷονδῆποτε εὐηρηστοῦντο νόμισμα, διότι, καὶ ἂν ἠδύνατο, ἢ κυβέρνησις οὐδέποτε ὤφειλε νὰ ἐπιβάλλῃ εἰς τοὺς ἰδιαιτέρως συναλλαττομένους καὶ τὸ εἶδος τοῦ νομίσματος, ὡς δὲν πρέπει ποτὲ νὰ ἐπιβάλλῃ κατ' ἀρέσκειαν καὶ εἰς αὐτὰ ταῦτα τὰ νομίσματα, ἀνωτέραν ἢ κατωτέραν ἀξίαν ἀπὸ τὴν πραγματικὴν, ἣν ὑποδεικνύει πάντοτε τὸ βᾶρος καὶ ἡ ποιότης, ἢ ὁ βαθμὸς τοῦ ἀκηράτου μετάλλου (*grado di finezza* 9]10) καὶ τοῦ μίγματος (*grado di lega* 1]10), καὶ ἐγγυᾶται ἢ ἐγγυαρχημένη ἐπ' αὐτῶν εἰκῶν, διότι

ἄλλως οὐ μόνον ἤθελε πράττει μίαν αὐτόχρημα κλοπήν, ἀλλὰ καὶ οἱ κολληβισταί, καὶ ἡ ἀγορά, καὶ ἡ κερδοσκοπία, ἤθελον, ὠφελούμεναι ἐνταύτῳ ἐκ τῆς κιβδηλίας καὶ ἀνωμαλίας, τὰ ἐπαναφέρει εἰς τὴν ἀληθινὴν αὐτῶν ἀξίαν, εἴτε διὰ τῆς μεταποιήσεως εἰς ἔλασμα, εἴτε διὰ τῆς ἐκπτώσεως ἢ ἀνυψώσεως αὐτῶν, εἴτε διὰ τῆς συναλλαγῆς.

Ἄλλως τε δὲ καὶ ἡ κυβέρνησις δὲν ἤτο ὑποχρεωμένη νὰ κανονίζῃ ἐπὶ τοῦ προκειμένου, καὶ νὰ συμμορφώῃ τὰ μέτρα καὶ τὴν πορείαν τῆς πρὸς τὰς αἰφνηδίου μεταβολῆς ἢ τὰς ἰδιοτροπίας τῶν ἀγορῶν, καὶ πρὸς τὰς κερδοσκοπίας τοῦ ἐμπορίου· ἐκείνη ἀπεναντίας ὤφειλε, καθόσον τοῦλάχιστον ἀφοροῦσεν αὐτήν, νὰ ρυθμίζῃ ἐκεῖνα καὶ νὰ ὑποβάλλῃ εἰς τὸ παρ' αὐτῆς υἱοθετηθὲν νομισματικὸν σύστημα, διότι ἄλλως οὐ μόνον ἤθελε βλάπτει καιρίως τὰ συμφέροντά της, ἀλλ' ἀφίνουσα καὶ ἐλεύθερον τὸ στάδιον εἰς τὰ ἀθέμιτα κέρδη, ἤθελε μεταβάλλει καὶ τὴν κοινωνίαν εἰς πραγματικὸν κυκεῶνα, ἵνα μὴν εἴπωμέν τι χειρότερον.

Αὐτὴ λοιπὸν χωρὶς ν' ἀποβλέπῃ εἰς τὰ παιγνίδια τῶν χρηματιστηρίων, ἢ τὰς πράξεις τῶν Τραπεζιτῶν καὶ τοκογλύφων, ἔπρεπε νὰ νομοθετήσῃ καὶ ἐφαρμόσῃ τιμίως καὶ ἀφιλοκερδῶς σύστημα νομισματικὸν στερεὸν, κατάλληλον πρὸς τὴν σύγχρονον ἐποχὴν, δίκαιον κατὰ τὴν ἀξίαν, ἤτοι τὸ βάρος καὶ τὴν ποιότητα, καὶ ὅσον οἷόν τε διευκολυντικὸν πρὸς τὰς συναλλαγὰς τῶν πολιτῶν. Ἐπὶ τῇ βάσει δὲ αὐτοῦ ἐκείνη μὲν νὰ δέχεται καὶ νὰ κάμνῃ ἀποκλειστικῶς τὰς πληρωμάς της, οἱ δὲ πολῖται νὰ κανονίζωσιν ἀσφαλῶς τὰς πράξεις καὶ τὰς δοσοληψίας των. Ὁφείλεν ὁμῶς νὰ προσέξῃ καλῶς ὅπως ἡ νομισματικὴ τοῦ συστήματος μονὰς, ὡς καὶ τὰ κλάσματα αὐτῆς εἴτε ἀργυ-

ρὰ, εἴτε χάλκινα, ἦναι εἰς ἐντελεστάτην ἀναλογίαν, καὶ ὡς πρὸς τὸ βάρος, καὶ ὡς πρὸς τὸν βαθμὸν τοῦ ἀκηράτου μετάλλου καὶ τοῦ μίγματος. Ἡ ἐπ' αὐτῶν ἐγγεγλυμμένη εἰκὼν καὶ ἡ σημειουμένη τιμὴ, ἔπρεπε νὰ ἐγγυῶνται τὴν ἀκρίβειαν ἀμφοτέρων.

Ἄφοῦ δὲ ἡ κυβέρνησις ἤθελε προπαρασκευάσῃ τοιοῦτοτρόπως τὰ πάντα, καὶ συντελέσῃ ὅσον τὸ ἐπ' αὐτῇ πρὸς τὴν ἐλάττωσιν τῶν δυσχερειῶν καὶ ζημιῶν, ὡφείλε μετὰ τὴν λήξιν τῆς ὀριοθείσης προθεσμίας, ἀνευ δισταγμῶν ἢ ἐτέρων ἀναβολῶν, νὰ θέσῃ ἀμέσως καὶ ὀλοσχερῶς, καὶ οὐχὶ ἐκ διαλειμμάτων καὶ κλασματικῶς εἰς κυκλοφορίαν τὸ νέον νόμισμα, διότι τότε καὶ αἱ καταχρήσεις τῶν κερδοσκόπων ἐπρολαμβάνοντο, καὶ τὰ προσκόμματα ἐκ τῶν συναλλαγῶν ἤροντο, καὶ ἡ οἰκονομικὴ τάξις ταχύτερον ἐστερεόνετο, καὶ ἡ πεποίθησις τέλος τῆς ἀσφαλείας τῶν συμφερόντων, ἣτις εἶναι ἡ ἐδραιότερα τῆς εἰρήνης κρηπίς, καὶ τὸ ἰσχυρότερον πάσης ἐπιχειρήσεως ἐλατήριον, ἐπανήρχετο εἰς τὰς ψυχὰς τῶν πολιτῶν. Τὰ πολύτιμα ὁμῶς ταῦτα εὐεργετήματα, εἶναι ἴδια κυβερνήσεων ἀγαθῶν, ἀληθῶς πατριωτικῶν, πεφωτισμένων καὶ ἀφιλοκερδῶς ἐνδιαφερομένων ὑπὲρ τῶν κοινῶν, καὶ μακάριαι αἱ χῶραι, αἵτινες εἴτε ὑπὸ τῆς θείας προνοίας εὐνοοῦμεναι, εἴτε ὑπὸ τῆς νοημοσύνης καὶ τοῦ πατριωτισμοῦ των ὀδηγοῦμεναι, τύχῃσι τοιοῦτων ἀνεκτιμήτων δώρων. Πλὴν ἡ ἡμετέρα κυβέρνησις ὡς νὰ ἐπρόκειτο περὶ ἀλλοτρίας χώρας, πάντῃ διάφορον ἀπὸ τὴν προαναπτυχθεῖσαν ἐτήρησε μέθοδον. Τίνα λοιπὸν ἠκολούθησεν ὁδόν; — Ἄς ἴδωμεν.

(ἀκολουθεῖ)

ΣΥΝΟΙΚΕΣΙΟΝ ΔΙΕΘΝΕΣ.

Τὸ χρέος τῆς Αἰγύπτου ἀπὸ τοῦ 1862 μέχρι τοῦ τρέχοντος ἔτους 1882, ἀνέρχεται εἰς 1712 ἑκατομμύρια φράγκα, ἐξ ὧν ἔμειναν ἐκ τοῦ προτέρου εἰς χεῖρας τῶν δανειστῶν καὶ μεσιτῶν 512 ἑκατομμύρια, ἤτοι σχεδὸν τὸ ἓν τρίτον. Ἐπομένως ἐλήφθησαν ὑπὸ τοῦ κράτους μόνα 1200 ἑκατομμύρια. Ἐν τῷ αὐτῷ χρονικῷ διαστήματι ἀνήλθον καὶ τὰ νέα χρέη τῆς Ἑλλάδος εἰς 500 ὡς ἔγγιστα ἑκατομμύρια, ἐξ ὧν ὁμως ἀγνοοῦμεν πόσα ἐκρατήθησαν ὑπὸ τῶν δανειστῶν καὶ μεσιτῶν ἴσως καὶ ὑπὸ τούτων τὸ ἓν τρίτον. Πλὴν ὁπωσδήποτε, ἀμφοτέρωθεν τὰ χρέη εἶναι εἰς μεγίστην δυσαναλογίαν σχετικῶς πρὸς τὴν ἔκτασιν, τὸν πληθυσμὸν καὶ τοὺς πόρους τῶν δύο κρατῶν. Καὶ ἐν τούτοις τὸ ὑπέρογκον τῆς Αἰγύπτου χρέος ἐδημιούργησε τὸν διπλοῦν ἔλεγχον, ὅστις ἐγέννησε τὴν ἀποστασίαν τοῦ Ἀραβῆ, ἢ δὲ ἀποστασία τούτου ἐπετάχυνε τὴν τέλεσιν τῶν ἐπιβεβλημένων, πλὴν εὐτυχῶν γάμων ἢ συνοικεσίων τῆς Ἀγγλίας μετὰ τῆς Αἰγύπτου! Τὸ προηγούμενον τοῦτο δὲν εἶναι βεβαίως λίαν ἐνθαῤῥυντικόν διὰ τὰ ἀσθενῆ καὶ κατάγρεια κράτη. Εἴθε νὰ μὴν ἐπαληθεύσῃ ποτὲ καὶ ἐν τῇ Ἀνατολῇ ὑπὸ ἄλλων μνηστήρων!

ΓΝΩΜΙΚΑ

ΕΚ ΤΩΝ ΕΠΤΑ ΕΠΙ ΘΗΒΑΣ ΤΟΥ ΛΙΣΧΥΛΟΥ.

(Συνέχεια.)

11. « Χρὴ λέγειν τὰ καίρια

» Ὅστις φυλάσσει πρᾶγος ἐν πρύμνῃ πόλεως

» Οἶκα νωμῶν, βλέφαρα μὴ κοιμῶν ὕπνῳ. »

Ὁ διέπων καὶ διευθύνων τὰ πράγματα τῆς πολιτείας, ὀφείλει νὰ ᾔηται πάντοτε καὶ εἰς πάντα ἀγρυπνος φύλαξ, ἐπιδέξιος οἰακοστροφός, καὶ ἱκανός καὶ ἐπίκαιρος σύμβουλος, εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν ἀσφάλειαν καὶ τὴν προαγωγὴν τῶν γενικῶν συμφερόντων. Τὰ προτερήματα ταῦτα ἀπαρτίζουν κυρίως τὴν πολιτικὴν αὐτοῦ ἀρετὴν.

12. « Μήτ' ἐν κακοῖσι, μήτ' ἐν εὖεστοι φίλη

» Σύνοικος εἶην τῷ γυναικείῳ γένει,

» Κρατοῦσα μὲν γὰρ, οὐχ ὀμιλητέον θράσος,

» Δείσασα δ' οἴκῳ καὶ πόλει πλέον κακόν. »

Ἡ γυνὴ οὔτε εἰς τὰς συμφοράς, οὔτε εἰς τὰς εὐτυχίας εἶναι καλὸς καὶ γενναῖος συνεταῖρος, διότι ἂν μὲν ἐξουσιάζῃ, ἢ ἔπαρσις αὐτῆς καταντᾷ μέχρι θρασύτητος· ἂν δὲ πάλιν κυριευθῇ ὑπὸ φόβου, εἰς οὐδὲν ἄλλο εἶναι τότε ἐπιτηδεῖα, εἰμὴ εἰς τὸ νὰ προξενῇ θόρυβον καὶ ταραχὴν εἰς τε τὸν οἶκον καὶ τὴν κοινωνίαν· εἶναι ἐν συντόμῳ χαρακτήρ ἐν γένει θρασυδειλος. Ὅθεν ὡς κατωτέρω ἀποφαίνεται ὁ αὐτὸς ποιητής, οὐδέποτε πρέπει νὰ ἀναμιγνύηται ἢ νὰ συμβουλευῆται εἰς τὰ ἐκτὸς τοῦ οἴκου, ἅτινα εἶναι τῆς ἀποκλειστικῆς τοῦ ἀνδρός δικαιοδοσίας καὶ μερίμνης, ἀλλὰ νὰ περιορίζηται μόνον εἰς τὰ ἐντὸς, ὅπου δύναται νὰ προξενήσῃ καὶ ὀλιγωτέραν βλάβην.